

Kombinacije.

- | | |
|-----------------------|---------------|
| 1. Prosta kombinacija | 4. Forte |
| 2. Piano | 5. Pleno |
| 3. Mezzoforte | 6. Iztikalec. |

Pomožni registri.

1. Ročni registri proč, iztikalec.
2. Crescendo in iztikalec.
3. Jezičniki, iztikalec.
4. Avtomatična pedalna mena, iztikalec. (Preokret deluje na vse strani.)
5. Crescendo s kazalcem.
6. Stop za šaluzije.

Na fasadi so tri okna; da se ne zakrijejo, sta se stavili dve omari, v sredi igralnik. Ta je iz lepega ameriškega hrasta, dočim sta omari iz mehkega, belopleskanega (crème), primerno pozlačenega lesa s šestirimi sijajnimi prospekti. Igralnik je naravnost krasen, ima dva manuala in pedal. Med drugim manualom so v eni, dolgi vrsti bele deščice registrov z napisi, nad njimi prosta kombinacija. Drugi manual je v šaluzijah, izvzemši flavtni principal 8', ki stoji pred njimi v prošpektu.

Intonacija je vseskoz značilna, izenačenje tonov dovršeno, učinek orgel v celoti mogočen, v detajlu presenetljiv. Drugi manual je zelo fin in nežen. Srečna je bila misel, da se je mikstura v II. manualu razpletla v tri registre, ker je dana možnost, zlasti s terco, izvabljeni iz orgel naravnost čudovite in dražestne, zvonke glasove.

Zračen pritisk meri 85 mm, za igralnik 5 mm več, zategadelj je funkcija bliskovita. V omari je motor z ventilatorjem; za slučaj pa, da odreče električna moč, se more meh tlačiti z nogo, toda le za II. manual. Jako umestna naprava so razdiralci registrov, štirje beli gumbi, ki z enim pritiskom zapro vse na tistem polju odprte registre. Kanali so močni (25 mm), kondukte kovinske.

Orgle so prvovrstne; kar je tehnika dosedaj dognala, je vse strokovnjaško izkoriščeno. Vsako človeško delo pa se da kritikovati. Kot nedostatek omenim:

1. Omare so previsoke in se dotikajo oboka; premalo vpoštevanje načrta.
2. Subbas 16' je vsled tehnične napake deloma premalo voluminozen.
3. Ker stoji flavtni principal 8' izven šaluzij, je v primeri z drugimi registri III. manuala premočan.
4. V malih mestih elektrika ni tako sigurna in se dostikrat pojavijo defekti, ali pa so ure, v katerih se tok iz gotovih vzrokov ustavi; zategadelj naj bi bila trdka pogon meha tako uredila, da bi funkcioniral tudi I. manual.
5. Razporedba registrov in cevnege omrežja v notranjosti omare je zahtevala več pozornosti, bila je premalo skrbno zamišljena.

Franc Kramar:

KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

(Dalje.)

VII.

Ko sem obral Valto vas za narodne pesmi, sem se ustavil tudi v Romanji vasi, kjer sem jih tudi nekaj zapisal. Prišel sem potem v topliško faro kjer sem jih v vaseh Sela, Podturn, Vrdun, Uršna sela in v Ljubnem dobil okoli 170 prav lepih. Posebno mnogo sta mi jih zapela godca Alojzij Vrtač in Franc Markovič, oba iz Podturna pri Toplicah. (Podturn je tam zadnja slovenska vas, prva vas od te je že — kočevska.)

Kmalu potem, ko sem prišel z Dolenjskega, sem se peljal na Gorenjsko v kranjsko okolico. V Predosljah in na Suhi sem jih najprvo prav čedno številce gorenjskih zapisal. Šel sem potem nazaj v šmartinsko faro, kjer sem v vasi Zgornji Bitenj pri bivši cerkveni pevki Neži Oman spet nekaj prav starih rešil. Oglasil sem se nato spet pri stari Fičkovki v Srednjem Bitnju, ki mi je že vdrugeč precej starih cerkvenih in drugih zapela. V Spodnjem Bitnju sem jih tudi nekaj zapisal. V vasi Šutna pri Zabnici sem Mini in Mariji Berčič kakih 30 starih odnesel. Skupaj okoli 70 gorenjskih starih — narodnih pesmi.

Meseca februarja l. 1912. sem se peljal spet na lepo Dolenjsko, in sicer v obširno šentjernejsko faro, ki o nji pravi narodna pesem:

Lepa fara šentjernejska,
Tri urce od Novga mejsta,
Tam je rejs an lušten krej,
Vsaki furman zajnga vej.

Zapisoval sem narodne pesmi po sledečih vaseh: Mali Slatenek, Polhovica, Orehovica, Cerovi Log, Mihovo, Gorenje Vrhpolje in Rateče. V vseh teh vaseh sem zapisal blizu 200 lepih dolenjskih narodnih pesmi. Največ pesmi iz te župnije je zdravic-napitnic, znak, da je ta fara vinorodna.

Meseca sušca sem se podal spet na Gorenjsko, zdaj pa v lepo kamniško okolico. Zapisoval sem pesmi po teh-le vaseh: Stranje, Stahovica, Šmarca, Godič, Mekinje, Nevlje, Vrhpolje in Gojzd-Laze. Največ narodnih so mi zapele Klemenčeva (Omovškova) dekleta, takratne cerkvene pevke v Gojzdu nad Kamnikom, in neka ženica Terezeja Romšak od istotam. Vseh vkup sem takrat zapisal v kamniški okolici okoli 70 slov. nar. pesmi.

V mesecu aprilu in maju nisem nabiral pesmi, ampak jih samo prepisoval.

Meseca junija sem bil najprvo v vaseh ljubljanske okolice: na Barju, v Rudniku in na Orljem. Tudi tu sem jih kakih 30 narodnih zapisal. Kmalu potem sem se peljal s kolesom v Stražišče pri Kranju. Tu sem jih od neke Marije Tepina in Rotije Liber spet okoli 30 cerkvenih in necerkvenih zapisal. Drugi dan sem se oglasil spet na Šutni pri Zabnici pri nekih starih ženicah, treh sestrah, Mariji, Ani in Katarini Pikuš, ki so bile v mladosti cerkvene pevke, zdaj so imele pa že vse okoli 80 let, (Katra 80, Marija 85). Te so mi zapele okoli 20 prav starih, večinoma cerkvenih pesmi. Posebno zanimivi sta bili dve o crngrobski Mariji, katere božjepotna cerkev spada pod Loko. Spisani sta v neki stari pesmarici, ki sem jo dobil pri teh ženskah, in jo je spisal neki Wilfan Andreas iz Šutne 1836. leta. Prva obsega 13 kitic, katere prva kitica se glasi:

Srezhna si kranska Dushela ti,	Velka je mogla toja mozh'bit,
Ker toja Pomozh u Zherngrobo stoji,	Ker tukej je biu Zar turfhki pobit,
Marija angelskiga Zhefhena,	Zelo Kralestuo je okol gnou,
Od svete Troizhe posraulena;	Jen tukej si on ni nezh vezh upou, itd.

Druga obsega samo tri kitice, torej lahko tu celo priobčim.

Pesem od Marie i Zerngroba.

1.

Tiho, tiho od Klaguaina,
Maria sa trosht isbrana,
Sam Boh jo je isbrau,
Jenoj jeto oblaft dau,
De ima nam pomagati,
Jnu u nadlogah nafran stat(i),
Maria s Zerngroba
Ima to ose od.Bôga.

2.

Ona u sgornimu Krajo ftoji,
Pod Loshko Faro shlishi.
Divizi Angelskig Zheshena
Nej bo ta Pesem srezhena,
U smerezhi na Hribo stoji;
Na Zaguj, zhe si skom obdan,
Saupej, tam bosh sbrisan!

Sato se je na vishim sbrala,	Ona je Mati, deuiza,
Kob rada pomagala,	Useh reunih pomozhnizha,
Deb ja mogli poprej jet,	Kar se bosh od ne sbrau,
Kaj potreba kej prosit;	Skus ne proshne ti bo Boh (dau).

Na prvo pesem je znala K. Pikuš napev, na drugo ne.

Meseca julija sem se peljal s kolesom v litijsko okolico na Dolenjsko nabirat nar. pesmi. Spravil sem kolo v gostilni »V Pustovem mal'nu«, in se podal peš v hribe. Zapisoval sem pesmi po vaseh: Dole, Zavrh, Spodnje Jelenje, Velika Goba itd. Zapisal sem jih precejšnje število.

Meseca avgusta sem se spet že tretjič peljal v Srednji Bitenjk znani 79 letni stari Fičkovki, ki mi je spet nekaj starih zapela. Zanimive so bile te-le: »Deklica vojak«, (Oče Rožman za mizo sedj itd.). O Francoskih časih: »Peršu je en kral druge vere« itd. Jakobinarska: »O ti general nasnaga« itd. Sitarška: »Ano pesem b'tov zapeti« itd. Ta ženica mi je vseh vkup okoli 50 zapela. Bil sem tudi v Zgornjem Bitnju pri že omenjeni Neži Oman, ki sem jo spet za nekaj starih pesmi »obral«. Tudi na Visokem pri Kranju sem jih od nekega starčka Matevža Sajevec nekaj zapisal.

Meseca septembra sem se prvič peljal v lepe Domžale pri Mengšu, kjer sem pri Pavličevi materi nekaj prav lepih starih zapisal. Tudi v Radomljah sem jih pri neki 70 letni ženici Neži Polda nekaj starih cerkvenih zapisal. Prav dobro se mi je potem tudi obneslo na Krtini, pri neki stari Krštárjevi teti Mariji Kremžar, katera mi je spet lepo število starih zapela. Pravila mi je potem, ko mi je nekaj prav starih božičnih zapela, da še pomni, ko so otroci na sv. večer s piščalkami piskali v cerkvi, takratni organist je na orglah pa kukavico oponašal. Pri tej ženici sem se radi pesmi oglašal potem še večkrat.

Neko nedeljo sem se peljal s kolesom proti znani Višnji Gori na Dolenjskem.

V Zalni sem dobil nekega krojača Jožefa Finka, ki mi je nekaj smešnih in nekaj resnih zapel. V Peščenku pri Višnji Gori mi je neka žena Jožefa Trontel nekaj božičnih in drugih zapela. Najbolj stara je bila božična: »Jest žalostnu premišlujem, * Kok Jožef z Marijo gre, * Zmislit in zgruntat na morem, * Kok je žalostnu serce« itd.

Oktober meseca l. 1912. sem se peljal spet v že omenjeno Stražišče pri Kranju. Najprvo sem se oglasil pri že omenjeni M. Tepina, ki mi je spet nekaj prav lepih starih cerkvenih zapela. Posebno stara je bila neka pesem o Velikem Šmarnu, ki se začenja: »Glih na ta današni dan« itd. Šel sem potem še k nekim Rjavčevim tetam, ki so mi tudi s precej starimi cerkvenimi postregle. Dale so mi tudi nekaj starih pisanih pesmaric.

Neki berač Franc Janežič z Cirknika pri Mirni na Dolenjskem mi je tudi nekaj narodnih zapel. Neko pesem »od kméta«, ki je dolga menda 47 kitic, je včasih celo na pamet prepel, tako je bil navdušen pevec. Hvalil se je, koliko litrov vina je že dobil po gostilnah za to pesem. Povedal mi je tudi več pravljic, smešnic itd.

Ker sem moral meseca novembra 1912. iti spet k vojakom, je potem moje nabiranje počivalo do meseca avgusta 1913. Kako in kje sem nabiral slov. nar. pesmi l. 1913. in 1914. do vojske, naj sledi v novem poglavju.

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

Redna odborova seja društva organistov in pevovodij v Ljubljani se je vršila dne 18. junija 1926. V društvo sta bila sprejeta Ignac Fabiani, organist v Smarjeti, in Josip Jovan, organist pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Vsled neplačane članarine in ker ne deluje več kot organist, se črta iz članskega imenika Fran Gerden. Prošnje za škofijsko podporo je poslalo 15 prosilcev. Razdeljena je bila podpora, po mnenju odbora najpotrebnejšim prosilcem, in sicer deset škofijskih in ena društvena, po Din 250. — Vršil se je razgovor in sestavila